

ZNANSTVENI DOPRINOS AKADEMKINJE KRMPOTIĆ-NEMANIĆ

Akademkinja Jelena Krmpotić dala je izuzetan doprinos razvitku znanosti u Hrvatskoj svojim sveukupnim znanstvenim opusom, ali i posebnim, za njezinu osobu svojstvenim djelovanjem. Ključni čimbenici akademskog uspjeha i doprinosa hrvatskoj i svjetskoj znanosti bili su odlična edukacija, oštar um, kreativni pristupi i ideje, međunarodno vrednovanje, znanje jezika, izbor suradnika i novi klinički pristup morfološkim problemima. Doprinos tih izuzetnih svojstava uspjehu akademkinje Krmpotić pokušat ćemo opisati na primjerima koji slijede.

U Zavodu za anatomiju *Drago Perović* počela je raditi kao demonstratorica, zatim pomoćna asistentica, pa asistentica vježbenica i na kraju asistentica. Zavod je bio vrhunska jedinica Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, a pod vodstvom čuvenog profesora Drage Perovića njegovala se posebna izvrsnost u nastavi i istraživanju u području morfoloških znanosti. U takvom klasičnom, za srednjoeuropske fakultete tradicionalnom, okruženju trebalo je razviti nove ideje u znanosti i struci. To je bila njezina orijentacija na kliničku i funkcionalnu anatomiju, a posebno na istraživanja koja čine podlogu suvremenoj otorinolaringologiji. Na tom području akademkinja Jelena Krmpotić dovela je anatomiju na višu suvremenu razinu i kasnije kao predstojnica omogućila asistentima i nastavnicima Zavoda za anatomiju kliničke specijalizacije. U razvitku temeljne i kliničke anatomije uha, grla, nosa i lubanje akademkinja Krmpotić surađivala je s

* Izlaganje na komemorativnom sastanku u spomen na akademkinju Jelenu Krmpotić-Nemanić održanom u Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti 21. listopada 2009.

velikanom kliničke medicine na Medicinskom fakultetu u Zagrebu akademikom Antom Šercerom. Iz te suradnje proizašlo je nekoliko radova koji su dali potpuno nova tumačenja morfologiji baze lubanje u čovjeka. Manje je poznato da se u početku svoje znanstvene karijere Jelena Krmpotić okušala u istraživanju neuroanatomije ljudskog mozga, a to područje kasnije nastavila u suradnji s istraživačkom skupinom prof. Kostovića u području razvojne neuroanatomije.

Posebno važno područje istraživanja čine radovi koji se odnose na inervaciju i neuromuskularni kronometrijski indeks te istraživanje patogeneze staračke naglušnosti (prezbiakuzija), za koje je dobila mnogobrojna priznanja: Jansenovu nagradu, nagradu *Ruđer Bošković*, nagradu *Ludwig Hayman* i orden predsjednika Republike Austrije te počasni naslov laureatkinje Nacionalne medicinske akademije u Parizu. To je tradicionalni znanstveni kurikulum vodećeg sveučilišnog profesora i predstojnika jednog od najuglednijih zavoda Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Kao anatom i klinički anatom, akademikinja Krmpotić bila je poznata u cijelom svijetu kao jedan od posljednjih univerzalnih anatoma, a kao sveučilišni profesor bila je „broj jedan“ Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Kao posebno priznanje za svoj doprinos anatomiji akademikinja Krmpotić povjereno je uredništvu više izdanja u nas najpoznatijeg atlasa anatomije Toldt-Hochstetter.

Međutim, ključan doprinos akademikinke Krmpotić leži u prepoznavanju kvalitete i moguće uloge asistenata Zavoda za anatomiju Medicinskog fakulteta. Mora se istaknuti da je u doba profesorice Krmpotić mjesto demonstratora na katedri Zavoda za anatomiju bilo prestižno mjesto kojem su težili najbolji studenti. Mjesto pomoćnog asistenta, za koje je profesorica svojim ugledom na fakultetu stvorila formalna radna mjesta, otvaralo je svakom odličnom, talentiranom i ambicioznom studentu najbolje mogućnosti u akademskoj karijeri. U Hrvatskoj nema medicinske struke, a to se posebno odnosi na kirurške struke, u kojoj naši vodeći stručnjaci nisu bili učenici Jelene Krmpotić-Nemanić i asistenti Zavoda za anatomiju. Kao izraziti primjer primjene kliničke anatomije u svakodnevnoj prak-

si jest i monografija Pećina M., Krmpotić-Nemanić J., Markiewitz AD. *Tunnel Syndromes. Peripheral Nerve Compression Syndromes*, CRC Press. Na obljetnicu njezina rada, koja je proslavljena u prostorijama HAZU, došao je dio njenih učenika, sada u svojstvu šefova klinika ili odjela. Iako su svi bili svjesni značenja anatomije kao rasadnika vodećih ljudi u hrvatskoj medicini, i same sudionike te obljetnice iznenadio je broj i kvaliteta učenika profesorice Krmpotić. Primjera radi, tri današnja redovita člana HAZU, akademik Marko Pećina, akademik Pavao Rudan i akademik Ivica Kostović, učenici su Jelene Krmpotić-Nemanić. Veličina akademkinje Krmpotić jest u tome što je u svakom od svojih suradnika znala prepoznati sklonosti i talente za određena područja i dati maksimalnu potporu njegovu razvitku. Nikada nije dozvolila da subjektivne ocjene poremete razvitak područja ili napredak istraživača. Pri tome se koristila svojim neospornim autoritetom, odlučnošću, ponosnim stavom i karakterističnom osobnošću kod svih ključnih odluka. Na brojnim međunarodnim kongresima susretao sam vodeće svjetske znanstvenike koji su upoznali Jelenu Krmpotić-Nemanić za vrijeme njezina usavršavanja na svjetskim sveučilištima ili međunarodnim kongresima. Inače suzdržani znanstvenici nisu krili oduševljenje njezinom posebnom osobom, znanjem jezika, širokom erudicijom i impresivnom pojavom.

Svaki od suradnika profesorice Krmpotić ima svoju priču o tome kada je i kako tekla suradnja, potpora za nove projekte, preporuke za karijeru na klinici ili u inozemstvu. Priča istraživačke skupine na Odjelu za neuroanatomiju Zavoda za anatomiju karakteristična je. Naime, bez podrške akademkinje Krmpotić prof. dr. Davor Solter, najpoznatiji svjetski razvojni biolog, ne bi razvio histokemijski laboratorij, kojem su se kasnije pridružili dr. Vladimir Rukavina i dr. Ivica Kostović. Dr. Rukavina postao je kasnije specijalist internist u Zavodu za bolesti srca i krvnih žila KBC-a Zagreb. Dr. Ivici Kostoviću početak istraživanja u histokemijskom laboratoriju bio je dobar temelj za izradu doktorata na Institutu *Ruđer Bošković* i razvitak eksperimentalne neuroanatomije, što je u to doba bilo vrlo „neobično“ za anatome. U tom histokemijskom laboratoriju svoje prve znanstvene korake napravio je i naš poznati ginekolog prof. Velimir Šimunić. Svakako je najvaž-

nije naglasiti da bez podrške za razvitak jednog novog i zahtjevnog područja suradnici ne bi mogli odbiti primamljive ponude na *The Johns Hopkinsu*, *Harvardu* i *Yaleu*. U to doba sami znanstveni projekti nisu bili presudni jer je i Medicinski fakultet pomagao razvitak laboratorija. Bilo je delikatnih trenutaka kad je akademkinja Jelena Krmpotić svojim briljantnim i oštrim umom formulirala odlične ciljeve istraživanja koje je bilo teško provesti zbog tehnoloških ili metodoloških zapreka. U tim uvjetima Jelena Krmpotić nije poznavala riječ „prepreka“, pa su se suradnici morali snalaziti. Kad je vrijeme pokazalo da se ne radi o nedostatku motivacije, radnog elana ili kreativnosti, profesorica Krmpotić prihvaćala je argumente.

Akademkinja Krmpotić iskazivala je veliko poštovanje prema svom učitelju prof. dr. Dragi Peroviću. Njezinom zaslugom Zavod za anatomiju dobio je ime *Drago Perović*, a utemeljena je i Zaklada *Drago Perović*. Inicijativom prof. dr. Ive Vintera, sadašnjeg predstojnika Zavoda, zaklada je preimenovana u Zakladu *Drago Perović i Jelena Krmpotić*. Za tu zakladu akademkinja Krmpotić ostavila je oporučno i financijsku potporu i time zaokružila svoj doprinos anatomiji u Hrvatskoj.

U zaključku ističemo da su ostvareni i objavljeni brojni radovi u međunarodnim časopisima samo jedan od znanstvenih doprinosa profesorice Krmpotić. Osim toga, Jelena Krmpotić najzaslužnija je za razvitak kliničke anatomije u Hrvatskoj kao i kliničke anatomije uha, grla i nosa na svjetskoj razini. Posebno ističemo njenu potporu novim granama: neuroanatomiji, celularnoj anatomiji i biomehanici. Zaslugom Jelene Krmpotić Zavod za anatomiju postao je rasadnik vrhunskih istraživača i nastavnika u hrvatskoj biomedicini.

Učenik Ivica Kostović čestita učiteljici Jeleni Krmpotić-Nemanić na odlikovanju

